

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502442 Medicina	OB	2	2

Professor de contacte

Nom: Beatriz Molinuevo Alonso

Correu electrònic: Beatriz.Molinuevo@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Rafael Azagra Ledesma

Carlos Martín Cantera

Javier Mundet Tuduri

Xavier Flor Escriche

Inmaculada Grau Majo

Lydia Giménez Llort

Maria Isabel López López

Alexandre Bassa Massanas

Ana María Altaba Barceló

Joan Juvanteny Gorgals

Francisco Lopez Exposito

Maria Isabel Gonzalez Saavedra

Maria Vernet Vernet

Silvia Guell Parnau

Esther Martinez Membrives

Lucas Mengual Martinez

Jose Maria Bosch Fontcuberta

Juan Jose Anton Alvarez

Judit Llussa Arboix

Jose Maria Verdu Rotellar

Marta Morera Garcia

Maria Asuncion Wilke Trinxant

Maria Antonia Llauger Rossello

Maria Luisa Perez Miras

Alberto Soria Castro

Montserrat Bare Mañas
Alba Blanch Mon
David Lacasta Tintorer
Joan Taberner Viera
Daniel Vega Moreno
Ana Isabel Garaicoechea Iturriria
F. Xavier Cos Claramunt
Nuria Piquer Farres
Maria Jose Sender Palacios

Prerequisits

És necessari que l'estudiant hagi superat l'assignatura Pràctica Clínica Assistencial I del Grau de Medicina.

És necessari que l'estudiant hagi adquirit un nivell de coneixements bàsics sobre:

- L'estructura, l'organització i els recursos de l'atenció primària i els diferents components de l'Equip d'Atenció Primària (EAP)
- Els diferents professionals que integren l'equip assistencial d'atenció primària, els seus perfils, les seves funcions i les relacions entre ells.

L'estudiant adquirirà el compromís de preservar la confidencialitat i secret professional de les dades que pugui tenir accés per raó dels aprenentatges als serveis assistencials. També en mantenir una actitud d'ètica professional en totes les seves accions.

Objectius

L'assignatura Pràctica Clínica Assistencial II s'imparteix a segon curs del Grau de Medicina i forma part de la Matèria Pràctica Clínica amb l'objectiu d'apropar a l'estudiant a la pràctica clínica des del primer any de carrera. L'experiència viscuda a l'assignatura Pràctica Clínica Assistencial I ha permès a l'estudiant conèixer el funcionament d'un Centre d'Atenció Primària i tenir un primer contacte amb pacients.

Atès que l'exercici de la Medicina es basa en una relació interpersonal, amb l'assignatura Pràctica Clínica Assistencial II es pretén que l'estudiant comenci a copsar la importància de les conductes, els estats psicològics, les creences, les expectatives, els desitjos i les actituds de les persones en els seus processos de salut-malaltia, així com de la rellevància de les habilitats comunicatives del metge en la relació amb el pacient.

L'objectiu general de l'assignatura Pràctica Clínica Assistencial II és que l'alumne conegui el rellevant paper de la comunicació no verbal del pacient i del professional sanitari en un context d'Atenció Primària, desenvolupi capacitats d'observació i d'expressió emocional en contextos simulats i reals de visita mèdica i comenci a integrar-les en la seva pràctica clínica.

L'aprenentatge de competències relacionades amb la comunicació no verbal permetrà a l'estudiant començar la seva formació en habilitats interpersonals i comunicatives que es relacionen amb l'obtenció de major informació i més acurada, la millora del nivell de satisfacció tant del pacient com del propi professional, un major nivell de precisió diagnòstica, el disseny d'un pla terapèutic adaptat a les característiques del pacient i una major probabilitat de compliment terapèutic entre altres.

Les competències apreses a l'assignatura Pràctica Clínica Assistencial II serveixen de base per la formació en entrevista clínica que els alumnes realitzen a l'assignatura Pràctica Clínica Assistencial III.

Competències

- Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
- Demostrar que coneix les organitzacions nacionals i internacionals de salut i els entorns i condicionants dels diferents sistemes de salut.
- Desenvolupar la pràctica professional amb respecte a l'autonomia del pacient, a les seves creences i cultura, amb respecte a altres professionals de la salut, demostrant habilitats de treball en equip.
- Escoltar amb atenció, obtenir i sintetitzar informació pertinent sobre els problemes que afligeixen al malalt i comprendre el contingut d'aquesta informació.
- Establir una bona comunicació interpersonal que capaciti per dirigir-se amb eficiència i empatia als pacients, als familiars, acompanyants, metges i altres professionals sanitaris.
- Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
- Reconèixer el rol de la complexitat, la incertesa i la probabilitat en la presa de decisions de la pràctica mèdica.
- Tenir capacitat de treballar en un context internacional.
- Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional.
- Valorar críticament i utilitzar les fonts d'informació clínica i biomèdica per obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i sanitària.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les limitacions que hi ha en la interpretació de la conducta mitjançant la comunicació no verbal.
2. Aplicar els elements essencials de la bioètica (drets del pacient, obligacions del metge).
3. Comunicar-se de manera clara, tant oral com escrita, amb altres professionals i amb els mitjans de comunicació.
4. Conèixer els elements bàsics de la comunicació de resultats de la recerca clínica.
5. Descriure el procés de comunicació i el seu efecte sobre la relació professional-pacient.
6. Detectar emocions a través de la comunicació no verbal en un context de relació professional sanitari-pacient.
7. Detectar formes de relació entre la conducta verbal i la no verbal en un context de relació sanitari-pacient.
8. Diferenciar els riscos de població amb els riscos individuals.
9. Distingir els diversos components de la comunicació no verbal en un context de relació professional sanitari-pacient.
10. Explicar els elements a tenir en compte per valorar el paper del pacient en la presa de decisions respecte a la seva salut i respecte a l'assistència mèdica que rep als CAP.
11. Identificar els diferents professionals de l'equip assistencial, així com els perfils i les funcions que tenen i les relacions entre ells.
12. Identificar els elements bàsics de l'entrevista metge-pacient en un entorn propi d'alta accessibilitat i presència, amb atenció longitudinal.
13. Identificar l'estructura, l'organització i els recursos de l'atenció primària i els diferents components de l'EAP.
14. Mantenir i actualitzar la seva competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge autònom de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
15. Qüestionar un model simple per explicar l'estat de salut/malaltia de les persones.
16. Tenir capacitat de treballar en un context internacional.
17. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en l'activitat professional.

Continguts

- El model Biopsicosocial i l'entrevista centrada en el pacient en la pràctica mèdica.
- Elements de negociació i l'entrevista motivacional en medicina. El principi d'autonomia.
- Interferències que influeixen en la relació professional sanitari-pacient a l'Atenció Primària.
- La comunicació no verbal: concepte i components.
- L'expressió d'emocions a través de la comunicació no verbal.
- La relació entre la comunicació verbal i no verbal.

- El rol de la comunicació no verbal en la relació metge-pacient.
- La comunicació no verbal del professional sanitari en un context d'atenció primària.
- Els factors que influeixen en la interpretació de la comunicació no verbal en la relació metge-pacient.

Metodologia

L'assignatura Pràctica clínica assistencial II és una assignatura bidepartamental.

El **Departament de Medicina** gestiona les següents activitats:

- 2 seminaris (SESP) a la Unitat Docent de Bellaterra (2 hores de duració per seminari) en grups d'aproximadament 20 alumnes.

Temari:

1. El model biopsicosocial i la entrevista centrada en el pacient en la pràctica mèdica.
2. Elements de negociació y la entrevista motivacional en la consulta. El principi de autonomia.

El professor responsable és el Dr. Josep Maria Bosch Fontcuberta.

El **Departament de Psiquiatria i Medicina Legal** gestiona les següents activitats:

- 4 sessions de pràctiques de laboratori (PLAB) a la Unitat Docent de Bellaterra en grups reduïts de 12-13 alumnes (les sessions 1 i 4 tenen una duració d'1 hora i mitja i les sessions 2 i 3 de tres hores).
- 3 estàncies (PCA) en un Centre d'Atenció Primària de 4 hores de duració cadascuna (1-2 alumnes per preceptor).

Temari:

1. La comunicació no verbal: concepte, característiques i components.
2. L'expressió d'emocions a través de la comunicació no verbal.
3. La comunicació no verbal en l'entrevista clínica.
4. La interpretació de la comunicació no verbal.

La professora responsable és la Dra. Beatriz Molinuevo Alonso.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
PRÀCTIQUES CLÍNiques ASSISTENCIALS (PCA)	12	0,48	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17
PRÀCTIQUES DE LABORATORI (PLAB)	9	0,36	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 14, 16, 17
SEMINARIS ESPECIALITZATS (SESP)	4	0,16	2, 3, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17
Tipus: Autònomes			
ELABORACIÓ DE TREBALL (GRUPAL)	9	0,36	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 17
ESTUDI PERSONAL	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17

Avaluació

Requisits per superar l'assignatura:

- **Assistència mínima a tres sessions de pràctiques de laboratori (PLAB) programades a la Unitat Docent de Bellaterra.**
- **Realització de les tres estàncies (PCA) en un Centre d'Atenció Primària amb qualificació d'apte.**
- **Lliurament de tres protocols d'observació (un per cada estància en el CAP).**
- **Participació en un treball grupal i en l'exposició oral.**
- **Tenir una nota igual o superior a 5 a l'examen.**

L'avaluació del Pràctica clínica assistencial II es farà a partir de:

a) Assistència als seminaris i a les sessions pràctiques

Aquesta part té un pes del 15% sobre la nota final de l'assignatura.

L'assistència als dos seminaris (SESP) programats a la Unitat Docent de Bellaterra suposa 0,5 punts a la nota final de l'assignatura. L'assistència a un dels dos seminaris no suma cap punt a la nota final.

L'assistència a les quatre sessions pràctiques de laboratori (PLAB) programades a la Unitat Docent de Bellaterra suposa 1 punt a la nota final de l'assignatura. L'assistència a tres de les quatre pràctiques no suma cap punt a la nota final.

b) Examen

L'examen és una prova de preguntes d'elecció múltiple amb cinc opcions de resposta (una única resposta vàlida). Es descompten els encerts a l'atzar (encerts-1/4 dels errors) i es transforma decimalment la nota.

La matèria a avaluar correspon a tots els continguts teòrics i pràctics de l'assignatura.

L'examen es considera superat amb una nota de 5 o superior.

Aquesta part té un pes del 55% sobre la nota final de l'assignatura.

c) Elaboració de treball en grup i exposició oral

L'alumnat haurà de realitzar un treball en grup relacionat amb les pràctiques de laboratori (PLAB) realitzades a la U.D. de Bellaterra i les estàncies al Centre d'Atenció Primària.

Al principi de curs es crearan grups formats per 4 alumnes i disposaran d'un guió sobre el treball que es realitzarà al llarg del curs. Es presentarà de manera escrita i oral en la última sessió pràctica de laboratori (PLAB).

Aquesta part té un pes del 30% sobre la nota final de l'assignatura.

Els estudiants que no hagin superat l'assignatura per mitjà de l'avaluació continuada es podran presentar a un examen final o una prova final de síntesi, sempre i quan hagin assolit els requisits.

S'assignarà la qualificació de "no avaluable" als alumnes que no compleixin algun dels requisits següents:

- Assistència mínima a tres sessions pràctiques de laboratori (PLAB).
- Realització de les tres estàncies (PCA) en un Centre d'Atenció Primària.
- Lliurament de tres protocols d'observació.
- Realització d'un treball grupal i participació en l'exposició oral.
- Realització de la prova d'elecció múltiple.

La revisió de l'avaluació es realitzarà de manera individual i es comunicarà a través del Campus Virtual els dies/horaris i el procediment a seguir.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència a SESP i PAUL	15%	1	0,04	1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 16
Evaluación escrita mediante pruebas objetivas	55%	1	0,04	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15
Evaluación tipo práctico (treball grupal)	30%	1	0,04	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 14, 16, 17

Bibliografia

Bibliografia específica

- Molinuevo, B. (2011). **La comunicación no verbal en la relación médico-paciente**. Barcelona: Aresta/UOC.

Bibliografia de consulta

- Bosch, J.M. i Campiñez, M. (2014). **Comunicar para modificar conductas, promover la salud y aumentar la adherencia terapéutica**. En R. Ruiz Moral (coord.), Habilidades comunicativas en Medicina. Madrid: Médica Panamericana.
- Bosch, J.M., Campiñez, M. i Cabre, M. (2011). **Entrevista clínica y comunicación asistencial**. En M. Zurro i G. Jodar (coord.), Atención Familiar y Salud Comunitaria. Conceptos y materiales para docentes y estudiantes. Madrid: Elsevier.
- Borrell, F. i Bosch, J.M. (2014). **Entrevista clínica y relación asistencial**. La atención centrada en la persona. Capítol del llibre: A Martín Zurro i JF Cano. Atención Primaria. Conceptos, organización y práctica clínica. Ed. Elsevier. 6ª Edición. Barcelona. 2014
- Clèries, X. (2006). **La comunicación: una competencia esencial para los profesionales de la salud**. Barcelona: Masson.
- Borrell, F. (2011). **Práctica clínica centrada en el paciente**. Madrid: Triacastela.
- Knapp, M.L. (1992). **La comunicación no verbal. El cuerpo y el entorno**. Barcelona: Paidós.
- Knapp, M.L., Hall, J.A., & Horgan, T.G. (2014). **Nonverbal communication in human interaction** (8 ed.). Boston, MA: Wadsworth, Cengage Learning.
- Manusov, V. & Patterson, M.L. (2006). **The SAGE Handbook of Nonverbal Communication**. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Patterson, M.L. (2010). **Més que paraules. El poder de la comunicació no verbal**. Barcelona: Aresta/UOC.
- Silverman, J., Kurtz, S. & Draper, J. (2013). **Skills for communicating with patients** (3 ed.). Oxon, UK: Radcliffe Publishing.